

Datum: 29. 2. 2008

STANJE V KMETIJSTVU V 2007 IN ZAČETEK 2008

STANJE V KMETIJSTVU¹ - generalno

Prve napovedi ekonomskega položaja sektorja kažejo, da se kljub občutnemu višanju stroškov pridelave in prireje, dohodkovni položaj ni poslabšal. Faktorski dohodek naj bi se po napovedi Statističnega urada RS v letu 2007 **povečal za 7 odstotkov** v primerjavi z 2006.

Intenziven padec cen kmetijskih pridelkov v zadnjih letih nadomeščajo prav **naraščajoče proračunske podpore**.

V letu 2007:

- se **nadaljuje trend rahlega zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev ob hkratni zmerni rasti koncentracije proizvodnje** (pada število manjših in raste število večjih gospodarstev)
- površina kmetijske zemlje v uporabi ostaja stabilna (v zadnjih letih zmanjševanje površine trajnih nasadov - posledica opuščanja ekstenzivnih sadovnjakov)
- **stalež živine je v zadnjih letih razmeroma stabilen** (letos: nadaljevanje trenda zmanjševanja števila prašičev, poraslo število govedi in drobnice)
- fizični obseg proizvodnje: večji od predhodnega leta (povečan obseg živinorejske proizvodnje, manjši obseg rastlinske proizvodnje).

Cene kmetijskih pridelkov so realno porasle v zadnjih dveh letih. Še močneje kot cene kmetijskih pridelkov so v letu 2007 **porasle cene inputov za kmetijstvo** (močan porast cen mineralnih gnojil in predvsem cen močne krme).

Z vidika dohodka lahko leto **2007 ocenimo kot ugodno**, stanje v kmetijstvu je **stabilno** tudi na račun **proračunskih sredstev**. Na podlagi razpoložljivih podatkov lahko le ocenimo, da so bile ekonomske razmere razmeroma **ugodne za rastlinsko pridelavo** (porast odkupnih cen), dokaj **neugodne pa za živinorejo** (razmeroma majhne spremembe cen ob močnem povečanju cen krme). V posebno težkem ekonomskem položaju so v letu 2007 prašičerejci

¹ Podatki Kmetijskega inštituta Slovenije

STANJE V NEKATERIH SEKTORJIH

MLEKO

Dokončne ocene za leto 2007 še ni mogoče podati. Na podlagi koeficienta ekonomičnosti ocenjujemo, da se v lanskem letu zaradi hitreje rasti odkupnih cen od rasti stroškov prireje predvsem v zadnjem četrtletju leta ekonomske razmere pri proizvodnji mleka verjetno niso poslabšale.

- **V mlečni panogi tečejo intenzivni procesi prestrukturiranja panoge** (število proizvajalcev v tržnem letu 2006/07 v primerjavi z letom 2001/02, ki oddajajo mleko: zmanjšanje za 36%, oddane količine mleka v istem obdobju povečane za 9,5%)
- **V letu 2007 je bilo tujim mlekarnam prodanega cca. 28% celotnega tržnega odkupa surovega mleka** (147.213 ton). V 2006 izjemno povečanje izvoza svežega mleka (več kot 3-krat).
- Slovenija je bila po ravni odkupnih cen mleka za rejce tudi v letu 2006 pod povprečjem EU (-5%), pri čemer je bila cena v primerjavi z večino starih članic razmeroma nizka, v primerjavi z večino novih članic pa razmeroma visoka.
- **Na letni ravni (dec.07/dec.06) je odkupna cena porasla za 17,4%**. Po podatkih statistike je povprečna odkupna cena mleka leta 2007 znašala 0,2867 EUR/l (27,83 EUR/100 kg) in je bila za 4,4% višja od povprečne odkupne cene v letu 2006. Odkupna cena je občutneje porasla v zadnjem četrtletju lanskega leta.
- **Vzporedno z rastjo odkupnih in tržnih cen so rasle tudi drobnoprodajne cene mleka.** Po podatkih statistike so drobnoprodajne cene v januarju 2008 v primerjavi z januarjem 2007 porasle sledeče: cena **mleka, steriliziranega**, 1.4-1.6% m.m., **v TP porasla za 40,6%, navadnega mleka**, 3,5% m.m., **v TP za 31,6%, jogurta**, 180 g, 3.2 m.m **za 30%, skute**, cca 40% m.m. **za 24,2%, sira Ementaler**, 45% m.m. **za 23,3%**.
- Kljub napredku v Sloveniji še vedno beležimo dokaj neugodno strukturo proizvajalcev mleka. Z mlečno kvoto nižjo od 40.000 kg je okoli 60 % vseh proizvajalcev z 18 % deležem celotne oddaje oziroma neposredne prodaje.

PRIREJA MESA - GOVEDO

Za leto 2007 ocenjujemo, da so se stroškovno-cenovna razmerja (manjši tako zakol kot tržni odkup, hitra rast stroškov prireje, po drugi strani pa upočasnjena rast odkupnih cen) in s tem posledično tudi ekonomske razmere v prireji govejega mesa nekoliko poslabšale.

- **Leta 2005 in 2006 za trg govedu v splošnem lahko ocenimo kot ugodna.** Prireja mesa ostaja znotraj razpona običajnih medletnih nihanj zadnjega obdobja. Kot posledica odprtja trga po vstopu v EU se je močno povečal obseg zunanje trgovine. Večji vpliv razmer na evropskem trgu, ki jih je zaznamoval porast cen, se je ob manjši domači ponudbi odrazil tudi na višjih odkupnih cenah. **Odkupne cene** vseh kategorij klavne govedu so **prvič v zadnjih letih po vstopu v EU močno porasle**. Povečala so se tudi neposredna plačila rejcem, tako da se je vrednost prireje pomembno povišala. Kljub temu, da so vzporedno **porasle tudi cene inputov za tekočo porabo** (predvsem gorivo), so bila **cenovno-stroškovna razmerja** za pitanje govedu tako v letih 2005 in 2006 med **najugodnejšimi** v zadnjih desetih letih, kar je vplivalo tudi na porast dodane vrednosti oziroma dohodkov na enoto.

PRAŠIČJE MESO

Podražitev krme kot tudi drugega repromateriala, energije in storitev je močno vplivala na višje stroške v prašičereji, kar je pripeljalo do poslabšanja cenovno-stroškovnih razmerij in vplivalo na slabšanja ekonomskega položaja panoge.

- V januarju 2008 v primerjavi z januarjem 2007 beležimo okrog 24% rast stroškov prireje (strošek krme v KIS² modelni kalkulaciji trenutno predstavlja od 40-46% v strukturi lastne cene) pri pitanju s popolnimi krmnimi mešanici ter okrog 11% pri kombiniranem krmljenju). **Zaradi občutno hitrejši rasti stroškov prireje, ob praktično nespremenjenih ali celo nekoliko nižjih odkupnih cenah se je poslabšal koeficient ekonomičnosti, ki trenutno znaša okrog 60% v primeru krmljenja s popolnimi krmnimi mešanici (lani 73%) oziroma 67% pri kombiniranem krmljenju (lani 74%).**

Ukrepi

- Slovenija je neto uvoznica prašičjega mesa (imamo le cca. 70% stopnjo samooskrbe). Zato sta **uvedena ukrepa zasebnega skladiščenja in reaktivacija izvoznih nadomestil za meso imela le manjši posredni pozitivni učinek na slovenski trg**, ki je sicer pod močnim vplivom evropskega trga.
- Dejstvo je tudi, da je Slovenija deficitarna s krmo, zato jo mora uvažati po visokih svetovnih cenah. **Kot dodaten ukrep** za stabilizacijo cen žit in posredno stroškov v živinoreji je bila sprejeta **uredba Sveta o začasni opustitvi uvoznih carin za nekatera žita v tržnem letu 2007/2008**. Poleg tega bo Komisija tudi **podaljšala obdobje zasebnega skladiščenja za 3 mesece**.
- Ugotavljamo, da je **Komisija praktično že izčrpala vse možne tržno-cenovne ukrepe** (zasebno skladiščenje, reaktivacija izvoznih nadomestil za meso, ukinitve uvoznih dajatev za žita), ki jih ima na voljo v okviru skupne tržne ureditve za prašičje meso kot tudi drugih tržnih ureditev, s katerimi je nameravala vplivati na izboljšanje stanja na trgu prašičjega mesa. Po zadnjih ugotovitvah Komisije so predlagani ukrepi na ravni Skupnosti že učinkovali, saj so **zaustavili nadaljnje padanje odkupnih cen**. Potrebno pa bo razmisliti o nadaljnjih ukrepih za stabilizacijo razmer na trgu prašičjega mesa, ki bi cene ne le umirili, ampak vzpodbudili njihovo rast.